

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Participace občanů na územní samosprávě v obci Byšice

Andrea Jandová

© 2014 ČZU v Pra

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jandová Andrea

Provoz a ekonomika

Název práce

Participace občanů na územní samosprávě v obci Byšice

Anglický název

Citizen participation in local government of the village Byšice

Cíle práce

Problematika rozhodování na subnacionální úrovni politiky je spojována s konceptem tzv. lokální demokracie. Jednou z oblastí zájmu takto teoreticky orientovaných badatelů je také oblast participace obyvatel na veřejném životě. Cílem práce je objasnit uplatnitelnost právě těchto teoretických konceptů na příkladu malé české municipality. Pozornost bude věnována jak např. volební účasti, tak také dalším participačním projevům na fungování územní samosprávy.

Metodika

Práce bude pojata jako případová studie. Objektem zájmu bude účast obyvatel na veřejném životě obce Byšice. Analyticky budou v komparativní perspektivě využita data Českého statistického úřadu, dále budou studovány dokumenty především formálního charakteru, jako např. zápisy z jednání zastupitelstva, místní periodika, apod. Další technikou sběru dat budou nestandardizované rozhovory s vrcholnými představiteli místní politiky a zájmových organizací.

Harmonogram zpracování

Leden 2013 – červen 2013 - stanovení cíle a metodiky práce, výběr zdrojů

Červenec 2013 – říjen 2013- vypracování teoretické části práce

Říjen 2013 – leden 2014 - vyhotovení praktické části práce

Rozsah textové části

30 - 40 stran

Klíčová slova

obec, politická participace, komunální volby, prezidentské volby, územní samospráva, zastupitelstvo, lokální demokracie

Doporučené zdroje informací

BALÍK, Stanislav. Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing a.s., 2010. ISBN 978-80-247-7377-3.

ČMEJREK, Jaroslav, Jan ČOPÍK a Radek KOPŘIVA. Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR. Praha: Kernberg Publishing, 2009. ISBN 978-80-87168-10-3.

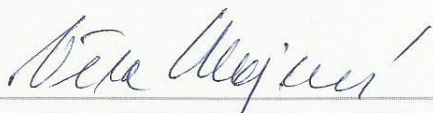
VOBECKÁ, Jana, Josef BERNARD, Michal ILLNER a Tomáš KOSTELECKÝ. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. ISBN 978-80-7419-069-8.

Vedoucí práce

Kopřiva Radek, Ing., Ph.D.

Termín odevzdání

březen 2014

prof. Ing. PhDr. Věra Majerová, CSc.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr. h. c.

Děkan fakulty

V Praze dne 27.11.2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Participace občanů na územní samosprávě v obci Byšice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 12. 3. 2014

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu práce Ing. Radku Kopřivovi, Ph.D. za odbornou pomoc a cenné rady. Dále bych ráda poděkovala starostce obce Janě Polákové za vstřícnost a podporu při sbírání důležitých informací pro práci.

Participace občanů na územní samosprávě v obci Byšice

Citizen participation in local government of the village Byšice

Souhrn

Tématem práce je participace občanů na územní samosprávě v obci Byšice. Cílem práce je aplikovat koncept občanské participace, jehož autorem je Martin Nekola a ověřit uplatnitelnost konceptu na případové studii malé obce. Koncept stanovuje čtyři formy občanské participace, kterými jsou hlasování, stranicky orientované aktivity, problémově orientované aktivity a občansky orientované aktivity. Každá z uvedených forem obsahuje výčet příslušných ukazatelů, které jsou zkoumány v lokálním prostředí obce.

Kromě uplatnitelnosti konceptu si práce klade za cíl prověřit možnost rozšíření typologie o další formy. Případová studie je provedena na základě rozhovorů s hlavními aktéry občanské společnosti a studiem příslušných dokumentů.

Klíčová slova:

Obec, politická participace, komunální volby, územní samospráva, zastupitelstvo, lokální demokracie

Summary

The theme of my work is the participation of citizens in local government in the village Byšice. The aim of my work is to apply the concept of civil participation, written by Martin Nekola and verify the applicability of the concept in a case study of a small village. The concept establishes four forms of civil participation, namely voting, party-oriented activities, problem-oriented activities and civic-oriented activities. Each of these forms contains a list of relevant indicators that are examined in the local environment of the village.

In addition to the applicability of the concept, this work aims to examine the possibility of extending the typology about the other forms. The case study is conducted on

the basis of interviews with the main actors of civil society and the study of relevant documents.

Keywords:

Municipality, political participation, local elections, local government, council, local democracy

Obsah

1. Úvod.....	10
2. Cíl práce a metodika	11
2.1. Cíl práce	11
2.2. Metodika	11
3. Teoretická východiska	12
3.1. Obec a obecní samospráva.....	12
3.1.1. Územní samospráva.....	13
3.1.2. Orgány obce.....	13
3.1.2.1. Zastupitelstvo obce	13
3.1.2.2. Rada obce.....	14
3.1.2.3. Starosta.....	15
3.1.2.4. Obecní úřad.....	15
3.1.2.5. Zvláštní orgány obce.....	16
3.1.2.6. Zvláštní typ obce.....	16
3.2. Lokální demokracie	17
3.2.1. Demokratické procesy na lokální úrovni politiky.....	17
3.2.2. Teoretické přístupy k lokální demokracii	18
3.2.3. Politické subjekty na lokální úrovni politiky	19
3.2.4. Výzkum lokální politiky	20
3.3. Participace občanské společnosti.....	21
3.3.1. Občanská participace	21
3.3.2. Participační ukazatele	22
3.3.2.1. Tradiční formy	22
3.3.2.2. Netradiční formy.....	22
3.4. Typologie občanské participace.....	23
3.4.1. Hlasování	23
3.4.2. Stranicky orientované aktivity	28
3.4.3. Problémově orientované aktivity	29
3.4.3.1. Petice.....	29
3.4.3.2. Veřejné shromáždění a demonstrace	29
3.4.4. Občansky orientované aktivity	30
3.4.4.1. Odborové organizace	30
3.4.4.2. Občanské sdružení	30
4. Analytická část.....	31
4.1. Charakteristika obce Byšice.....	31
4.2. Výsledky a diskuse	33
4.2.1. Hlasování	33
4.2.2. Stranicky orientované aktivity	37
4.2.3. Problémově orientované aktivity	39
4.2.4. Občansky orientované aktivity	41
5. Závěr	42
6. Seznam použitých zdrojů.....	45
7. Příloha – Záznamový arch rozhovorů.....	46

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet členů zastupitelstva	14
Tabulka 2: Politická příslušnost zvolených zastupitelů obcí v roce 2010	17
Tabulka 3: Počet hlasů a mandátů v komunálních volbách	20
Tabulka 4: Typologie politické participace a její proměnné	23
Tabulka 5: Vývoj počtu obyvatel.....	32
Tabulka 6: Míra nezaměstnanosti v obci Byšice	32
Tabulka 7: Občanská participace v politické straně ODS	39

Seznam grafů

Graf 1: Volební účast v ČR – volby do Poslanecké sněmovny a Senátu	24
Graf 2: Volební účast v ČR - prezidentské volby	25
Graf 3: Volební účast v ČR - volby do zastupitelstev krajů	26
Graf 4: Volební účast v ČR - volby do Evropského parlamentu	26
Graf 5: Volební účast v ČR - referendum	27
Graf 6: Volební účast v ČR - volby do zastupitelstev obcí	28
Graf 7: Volební účast v obci Byšice – volby do Poslanecké sněmovny a Senátu	33
Graf 8: Volební účast v obci Byšice - volby do zastupitelstva kraje	34
Graf 9: Volební účast v obci Byšice - volby do zastupitelstva obce	35
Graf 10: Volební účast v obci Byšice - volby do Evropského parlamentu.....	36
Graf 11: Volební účast v obci Byšice - referendum	36
Graf 12: Volební účast v obci Byšice - prezidentské volby	37

Seznam příloh

Příloha 1: strukturované rozhovory	47
--	----

1. Úvod

Výzkumem občanské společnosti se v České republice zabývá řada autorů. Využívají k tomu různé přístupy a metodologické nástroje. Jako příklad lze uvést kvalitativní analýzu dílčích stránek politického života, dále jsou čteně využívána dotazníková šetření a v neposlední řadě sekundární analýzy dostupných statistických dat. Každý z uvedených přístupů má však svá silná a slabá místa a je důležité posoudit vhodnost použití dle typu zkoumaného tématu. Ve většině případů se však jedná o studium občanské společnosti na národní úrovni. Zajímavým tématem se proto stává studium občanské společnosti na úrovni lokální, kde je důležité ověřit, zdali se společnost vyznačuje stejnými rysy jako na celostátní úrovni a zdali je možné se v rámci malé české municipality setkat se všemi formami občanské participace.

Základní tezí práce je uplatnitelnost konceptu občanské participace na lokální úrovni politiky, jehož autorem je Martin Nekola. Koncept sestává ze čtyř částí, které charakterizují participaci občanské společnosti. Na základě rozhovorů s hlavními aktéry lokální politiky a studiem příslušných dokumentů je zkoumáno, zda je Nekolův koncept komplexní.

Pro případovou studii byla vybrána obec Byšice, která se nachází ve Středočeském kraji v okrese Mělník.

2. Cíl práce a metodika

2.1. Cíl práce

Problematika rozhodování na subnacionální úrovni politiky je spojována s konceptem tzv. lokální demokracie. Jednou z oblastí zájmů takto teoreticky orientovaných badatelů je také oblast participace obyvatel na veřejném životě. Cílem práce je objasnit uplatnitelnost právě těchto teoretických konceptů na příkladu malé české municipality. Pozornost bude věnována jak například volební účasti, tak také dalším participačním projevům na fungování územní samosprávy.

2.2. Metodika

Práce bude pojata jako případová studie. Objektem zájmu bude účast obyvatel na veřejném životě obce Byšice. Analyticky budou v komparativní perspektivě využita data Českého statistického úřadu, dále budou studovány dokumenty především formálního charakteru, jako například zápisy z jednání zastupitelstva, místní periodika, apod. Další technikou sběru dat budou nestandardizované rozhovory s vrcholnými představiteli místní politiky a zájmových organizací.

3. Teoretická východiska

3.1. Obec a obecní samospráva

Obec je základní jednotkou veřejné správy. Pomocí orgánů obce, kterými jsou zastupitelstvo, rada, starosta, obecní úřad, tajemník a zvláštní orgány obce, zajišťuje svou samosprávu. Jejím základním znakem je území, které je vymezeno jedním nebo více katastrálními územími. Každá obec má svůj název, vlastní symboly (znak, vlajka, razítko, popřípadě cena obce) a funkce (politická, ekonomická, sociální, ekologická, bezpečnostní, infrastrukturní a prognostická). Občanem obce je fyzická osoba, která je občanem České republiky a zároveň přihlášena k trvalému pobytu v dané obci. S dovršením plnoletosti je občan oprávněn volit a být volen v komunálních volbách. Dále má právo hlasovat v místním referendu, svobodně se vyjadřovat na zasedání zastupitelstva a nahlížet do zápisů. Občan také může podávat návrhy, připomínky, či žádat projednání určité záležitosti.

Jednoznačná definice obce a její vymezení představuje komplikovaný úkol. V roce 2008 se Český statistický úřad pokusil o rozpracování a vyřešení problému. Stanovil osm variant, které vymezují venkov. Kromě těchto variant existuje řada zákonů, které upravují hranice a definice obce. Pro přehlednost lze uvést tři přístupy, které problematiku shrnují. První přístup se zabývá počtem obyvatel. V zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích je uvedeno, že obec a město od sebe odděluje hranice 3000 obyvatel (Čmejrek, 2009, str. 9). Lze však nalézt i hranici 1000 a 2000 obyvatel. Druhý přístup je založen na formální rovině. Za obec se považuje sídlo, které není městem. Poslední přístup je založen na hustotě zalidnění. Pokud má sídlo hustotu zalidnění menší než 150 obyvatel na 1 km², je považováno za obec. V historii je evidována řada pokusů o uchopení a vyřešení této problematiky. K průkopníkům lze řadit například Petra Jüptnera (Jüptner, 2003). Problematika byla rozpracována i v rámci grantového projektu Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR.

V 19. století představil Ferdinand Tönnies svůj koncept (Tönnies, 1887), který chápe obec nejen jako územně vymezený celek, ale také personálně. Jedná se o *Gemeinschaft* a *Gesellschaft*, v českém překladu společenství a společnost. Z psychologického i politologického hlediska jsou tyto dva pojmy výrazně odlišné.

Společenství vyjadřuje vztahové pouto na úrovni komunity. Pojem společnost vyjadřuje podobný význam, ale ve své podstatě výrazně odlišný. Jedná se o skupinu jednotlivců, které spojuje společný zájem či například společné území, které obývají. Gesellschaft se vyznačuje egoismem, soutěží, ziskem a instrumentální racionalitou. Jako příklad chování a rozhodování těchto dvou konceptů lze uvést debatu o provozu školy, která je pro obec nákladná. Společenství se rozhoduje na emocionální úrovni a používá argumenty (vědomí sounáležitosti v mladé generaci apod.) pro udržení školy v obci. Společnost naopak uvažuje racionálně a své děti pošle do školy v jiné obci (Balík, 2009, str. 28).

Z výše uvedeného vyplývá, že obec netvoří pouze její území, ale také občané, kteří v ní žijí. Rozpor mezi tím, co je víc, je v české komunální sféře přítomný dodnes.

3.1.1. Územní samospráva

Důležité informace o územní samosprávě jsou zakotveny v Ústavě České republiky, článek 99: Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky. Dále se územní samosprávě věnují články 100 – 105.

Samospráva malých obcí disponuje možností působit jako vysoce prorozvojový aktér. I přes omezený a nízký rozpočet lze na základě existujících vztahů mezi obyvateli dosáhnout lepší kvality lokálního života obce. Spojením dominantního starosty, poradní funkce zastupitelstva a obyvatel vznikají kooperativní vazby, které umožňují participaci obyvatel na samosprávě obce a naopak podporu samosprávy na občanských aktivitách. Tato silná stránka činnosti samosprávy malých obcí je však vyrovnávána chybějící administrativou a nízkou úrovní profesionalizace členů samosprávy, kteří řídí a schvalují návrhy na základě dobrých vztahů a intuice. Absence dostatečné administrativy také znamená nadstandardní zátěž pro starostu obce.

3.1.2. Orgány obce

3.1.2.1. Zastupitelstvo obce

Jedná se o základní orgán obecní samosprávy, o jehož složení rozhodují výhradně občané prostřednictvím komunálních voleb. Počet členů zastupitelstva se určuje na základě

počtu obyvatel. V následující tabulce jsou znázorněny počty členů zastupitelstva při daném počtu obyvatel.

Tabulka 1: Počet členů zastupitelstva

Počet obyvatel	členové
500	5 - 15
500 – 3000	7 - 15
3000 – 10 000	11 25
10 000 – 50 000	15 - 35
50 000 – 150 000	25 - 45
Nad 150 000	35 – 55 členů

Zdroj: Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, Dostupné z: [http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-sb-zakon-o-obcich-\(obecni-zrizeni\).html](http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-sb-zakon-o-obcich-(obecni-zrizeni).html)

Mandát člena zastupitelstva vzniká zvolením, složením slibu a podpisem. Při výkonu své funkce má stanovená práva a povinnosti, kterými se musí řídit. Mezi jeho práva patří právo iniciativy, interpelace a informace. První z nich znamená právo předkládat návrhy na projednání zastupitelstvu, výborům, radě a komisi. Právo interpelace opravňuje zastupitele vznášet dotazy a připomínky, na které musí obdržet písemnou odpověď do 30 dnů. Třetí a poslední právo opravňuje zastupitele k požadování jakékoliv informace související s výkonem jeho funkce od zaměstnanců obce a právnických osob, které obec založila nebo zřídila. Informaci musí zastupitel obdržet do 30 dnů. Naopak mezi povinnosti zastupitele patří aktivní účast na zasedání zastupitelstva a vyvarování se střetu zájmů. Pokud zastupitel uzná, že se bude projednávat téma, které jeho osoba nějakým způsobem uvádí ve střet zájmů, je povinen sdělit tuto informaci ostatním členům zastupitelstva, kteří rozhodnou, zda se bude podílet na jeho projednávání či nikoliv. Výhrady zastupitelstva a jeho pravomoci jsou zakotveny v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích.

3.1.2.2. Rada obce

Rada obce je výkonný orgán obce v oblasti samostatné působnosti a ze své činnosti se zodpovídá zastupitelstvu. Zpravidla ji tvoří starosta, místostarosta/ové, radní a další členové, kteří jsou voleni z řad zastupitelů. Počet členů je vždy lichý (5 – 11 členů) a nesmí přesahovat 1/3 počtu členů zastupitelstva. V obcích, které mají v zastupitelstvu

méně než 15 členů se rada nevolí. V takovém případě zastává její funkci starosta obce s výjimkou věcí, které zákon svěřuje zastupitelstvu. Schůze rady obce jsou neveřejné. Rada se schází dle potřeby, a pokud je přítomna nadpoloviční většina, je schopna usnášet. Ze schůze je vytvořen zápis, který musí být pořízen do sedmi dnů od vykonání a uložen na obecním úřadě, kde je k dispozici k nahlédnutí členům zastupitelstva. Rada obce připravuje návrhy pro zasedání zastupitelstva a zabezpečuje plnění usnesení, které je stanoveno na schůzi zastupitelstva. Po ukončení funkčního období rady či jejího odvolání, vykonává nadále svou funkci, dokud nebude zvolena nová. Působnost rady obce je zakotvena v §102 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích.

3.1.2.3. Starosta

Orgán obecní samosprávy, jež zastupuje obec navenek. Je volen zastupitelstvem z řad svých členů. Musí být občanem České republiky. Ze své funkce se zodpovídá zastupitelstvu. I přesto, že je nejviditelnějším orgánem, nedisponuje významnými pravomocemi. Jeho nejsilnější kompetence je svolávání a řízení zasedání zastupitelstva a rady. Starosta disponuje pravomocí jmenovat a odvolávat tajemníka obecního úřadu. Pokud tajemník v dané obci nepůsobí, vykonává přenesenou působnost. Dále starosta podepisuje zápisy, pozastavuje výkon usnesení rady obce či zastupitelstva, má-li za to, že je nesprávné. Na nejbližším zasedání je věc předložena k dalšímu řešení. Spolu s místostarostou podepisují právní předpisy obce.

Pokud je starosta odvolán nebo se funkce vzdal, vykonává jeho funkci místostarosta, a to až do zvolení nového starosty. Není-li místostarosta, je k výkonu funkce pověřen jeden z členů zastupitelstva.

3.1.2.4. Obecní úřad

Je tvořen starostou, který stojí v jeho čele, dále místostarostou, tajemníkem obecního úřadu a zaměstnanci obecního úřadu. Jeho úkolem je plnit úkony, které mu byly uloženy zastupitelstvem nebo starostou obce. Pomáhá komisím a výborům v jejich činnosti a vykonává státní správu v oblasti přenesené působnosti.

V obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností se povinně zřizuje funkce tajemníka obecního úřadu (Balík, 2009, str. 77). Není-li funkce tajemníka v obci zřízena, vykonává tuto funkci starosta. Pokud ano, je tajemník ze své práce plně odpovědný starostovi obce. Zúčastňuje se zasedání zastupitelstva a rady obce,

při kterých disponuje pouze hlasem poradním. S funkcí tajemníka se neslučuje vykonávání jakékoliv jiné funkce v politických stranách či hnutích.

3.1.2.5. Zvláštní orgány obce

Mezi zvláštní orgány obce patří výbory. Jsou zřizovány zastupitelstvem, jako kontrolní a iniciativní orgány, za účelem předkládání vlastních stanovisek a návrhů zastupitelstvu. Zodpovídají se zastupitelstvu a plní zadané úkoly. Předsedou každého výboru je člen zastupitelstva. Toto neplatí v případě výboru osadního. Počet členů je lichý a schází se dle potřeby. Usnesení je platné s nadpoloviční většinou a písemně vyhotoveno. Zastupitelstvo vždy zřizuje finanční a kontrolní výbor. Výbory jsou nejméně tříčlenné, s tím, že členem nesmí být starosta a místostarosta obce. Jedná se o osoby zainteresované a nesplňují podmínku nestrannosti. Finanční výbor kontroluje hospodaření obce. Tzn. majetkové záležitosti a hospodaření s finančními prostředky. Plní všechny úkoly, které mu zastupitelstvo určí. Kontrolní výbor kontroluje plnění usnesení zastupitelstva a rady obce. Dohlíží na dodržování právních předpisů ostatními výbory a obecním úřadem na úseku samostatné působnosti (Balík, 2009, str. 78). V obci, kde žije alespoň 10% občanů, kteří se hlásí k jiné národnosti než české, zřizuje zastupitelstvo výbor pro národnosti menšiny. Členy výboru jsou zástupci národnostních menšin, kteří musí tvořit alespoň polovinu členů. Posledním výborem, který může zastupitelstvo zřídit je výbor osadní. Jeho členy jsou obyvatelé obce s trvalým pobytem v té části obce, pro kterou je zřízen. Prostřednictvím tohoto výboru lze například předkládat návrhy, které se týkají rozvoje příslušné části obce nebo se naopak vyjadřovat k návrhům zastupitelstva.

Mezi zvláštní orgány obce patří také komise, kterou naopak zřizuje rada jako svůj iniciativní a poradní orgán. Disponuje obdobnými pravomocemi jako výbory. Ze své funkce je odpovědná radě obce. Předkládá svá stanoviska, náměty, návrhy a může být i výkonným orgánem, pokud jí byl svěřen výkon přenesené působnosti.

3.1.2.6. Zvláštní typ obce

Zvláštním typem obce je statutární město, které člení svá území. Jedná se o městské obvody nebo části, které disponují vlastními orgány samosprávy. Statutární město je spravováno zastupitelstvem, radou, primátorem, magistrátem a zvláštními orgány města. Městský obvod a městská část jsou spravovány zastupitelstvem, radou, starostou, úřadem městského obvodu/části a zvláštními orgány městského obvodu/části. V České republice

je celkem 23 statutárních měst. Jako příklad lze uvést Kladno, Plzeň, Mladou Boleslav, Liberec a Pardubice.

3.2. Lokální demokracie

Lokální demokracie je úzce spjata s vymezením politického prostoru a politický prostor je zároveň spjat s velikostí daného území. Podoba lokální politiky tedy závisí na velikosti obce. Politika ve velkých městech je téměř na stejné úrovni jako na národní úrovni. V menších městech a obcích je politika odlišná. Na místo silných parlamentních stran se u moci uplatňuje sdružení nezávislých kandidátů. V obcích do 2000 obyvatel se setkáváme s neúplným politickým stranictvím a v obcích do 1000 obyvatel nejsou téměř žádné politické strany.

Pro lepší viditelnost jsou v následující tabulce uvedeny výsledky voleb do zastupitelstev obcí dle politické příslušnosti. Výsledky potvrzují, že v lokální politice jsou ve většině případů uplatňováni zastupitelé bez politické příslušnosti.

Tabulka 2: Politická příslušnost zvolených zastupitelů obcí v roce 2010

Politická strana	Počet zastupitelů	
	abs.	V %
Bez politické příslušnosti	51 371	86,15
Občanská demokratická strana	2 315	3,88
Česká strana sociálně demokratická	1 929	3,23
Komunistická strana Čech a Moravy	1 727	2,90
Křesťan. a demokrat. unie - Českosl. strana lidová	1 220	2,05
TOP 09	427	0,72
Věci veřejné	106	0,18
Strana zelených	84	0,14

Zdroj: Dostupné z: <http://www.volby.cz>

3.2.1. Demokratické procesy na lokální úrovni politiky

Základní podoba demokracie je přímá a zastupitelská. Pokud je dnes hovořeno o krizi demokracie, je tím na mysli demokracie zastupitelská, jelikož i přes její obrovský rozmach je zapomenuto na její demokratickou podstatu. Anthony Giddens napsal: „Demokratizace obchází demokracii a tuto nerovnováhu je třeba řešit. Krize demokracie je způsobena tím, že sama demokracie není dostatečně demokratická“ (Giddens, 2001).

Vývoj demokracie dle Roberta Dahla prošel třemi demokratickými transformacemi. První demokratická transformace proběhla v 5. století př. n. l., kdy se svobodní občané řeckých městských států snažili o kolektivizaci rozhodování a politickou participaci. V důsledku tohoto úsilí došlo, ke zrodu přímé demokracie, která pro svou správnou funkci potřebovala přiměřenou velikost politického prostoru. Aristoteles řekl: „jest nesnadno, ba snad nemožno, aby příliš lidnatá obec byla dobře spravována, a jest nutno, aby se občané ve spolek znali“ (Aristoteles, 1998). Přímá demokracie je úzce svázána s lokálním politickým prostorem. Obec nesmí být příliš mála a ani příliš velká, protože by mohlo dojít k nesoběstačnosti. Musí mít takový počet obyvatel, aby byla schopna soběstačnosti a zároveň přehlednosti. Druhá demokratická transformace se od první odlišuje kvalitativním způsobem. V průběhu novověku došlo k rozvoji zastupitelské demokracie, jejíž koncept byl implikován zejména k většímu politickému prostoru. Avšak konečné stanovisko zní: i v malém státě je zapotřebí zastupitelské demokracie, jelikož jeho velikost je značně větší než prostor lokální komunity. Dahl předpokládal i třetí transformaci, která se od druhé liší kvantitativním způsobem. Došlo k vzrůstu počtu států se zastupitelskou demokracií, která se stala globálně uplatňovanou normou. Pro představu - početní odhady demokratických států z roku 2000 poukázaly na číslo 120, což představuje skoro většinu existujících států (Dahl, 1994). Je nasnadě, zda transformace demokracie zůstane pouze u navyšování počtu demokratických států nebo se dotkne i samotné demokracie, jakožto systému.

3.2.2. Teoretické přístupy k lokální demokracii

Existují dva přístupy, které lokální demokracii popisují. Prvním z nich je normativní přístup. Jedná se o rovinu teoretickou, tudíž jak by měla lokální demokracie vypadat. Důležitým aspektem je propojení vlády s občany daného prostoru. Jejich vzájemný vztah udává výchozí pozici pro identifikaci problémů a jejich následné řešení. Pokud tento vztah bude úzký a bude se posilovat, rychleji a snáze dospěje daná lokální politika k řešení. Publikace s názvem *Democracy at the local level* se zabývá konceptem lokální demokracie jako demokratického zřízení na teoretické úrovni. Lokální demokracii vymezuje ve dvou rovinách, a to jako instituci lokální vlády a aktivity občanské společnosti. Důležité je rozložení pravomocí mezi rozhodovací orgány a občany. Kromě rozdělení rozhodovacích pravomocí záleží také na kvalitě občanské participace. Pokud se občané aktivně zajímají o politiku a řešení problémů vztahujících se k dané lokalitě, snáze

lze zavést principy přímé demokracie a uzavřít propast mezi politickou elitou a občany. Dobrý participační model demokracie = dobrá lokální demokracie. Hlavním zastáncem participativního modelu je John Stuart Mill. Na lokální politické úrovni vidí občanskou participaci plně realizovatelnou.

Druhým zmíněným přístupem je deskriptivní. Významnou osobou, která využívá tohoto přístupu ve své studii je Michal Illner. Ve svém článku nedefinuje, jak by měla lokální demokracie vypadat, ale uvádí výhody a nevýhody velikosti obce. Pokud je obec příliš malá, hrozí ovládnutí rodinnými klany a naopak pokud je příliš velká, hrozí ovládnutí místní elitou. Do popředí se dostávají vzdělanci, kteří mohou ohrozit reprezentativnost legislativních orgánů. Studie Illnera a Jaroslava Čmejrků se shodují především ve dvou bodech: v důležitosti úloh místních elit a ve významu občanské participace pro fungování místního politického procesu na základě demokratických principů (Jaroslav Čmejrek, 2010, str. 16).

3.2.3. Politické subjekty na lokální úrovni politiky

Politické strany jsou v dnešní době hlavním aktérem, který zprostředkovává zájmy voličů. Z hlediska působnosti subjektů komunální politiky lze hovořit o jisté apolitičnosti lokálního politického spektra. Použití termínu strana či volební strana lze ospravedlnit definicí „jakékoli politické skupiny, které se představují ve volbách a jsou schopny prostřednictvím voleb umístit kandidáty do veřejných úřadů“ (Sartori 2005). Prostřednictvím definice je umožněno volnější chápání charakteru vzájemných vztahů v obci. Komunální stranické systémy se vyznačují velmi častou neúplností kandidátních listin a vysokou angažovaností nezávislých kandidátů.

Napříč politickým spektrem nejvíce uplatňovaných politických stran v komunálních volbách, respektive stran, které získávají od voličů v komunálních volbách největší počet hlasů, lze vybrat ODS¹, ČSSD², KDU-ČSL³ a KSČM⁴. Důvodem proč se tyto strany těší takové podpoře voličů, je fakt, že se jedná o strany parlamentní. V každé větší obci a městě je působnost parlamentních stran ve vysokém zastoupení, kdežto v malých obcích tyto strany mnohdy nekandidují.

¹ Občanská demokratická strana

² Česká strana sociálně demokratická

³ Křesťan. a demokrat. unie – Českosl. strana lidová

⁴ Komunistická strana Čech a Moravy

Tabulka 3 zobrazuje počty hlasů v procentech a rozdělené mandáty do zastupitelstev obcí. Největší počet hlasů od voličů mezi roky 1994 – 2010 získala ODS a ČSSD. Nejvýznamnější stranou komunálního prostoru je však KDU-ČSL, která z hlediska počtu hlasů není nejsilnější stranou, ale pro získání mandátů je její voličská základna dostačující. Tento jev potvrzuje i Sdružení nezávislých kandidátů, kteří i přes nízký počet hlasů, získali v každém roce téměř třikrát více mandátů než všechny nejsilnější parlamentní strany. V roce 2010 dokonce získali 30 597 mandátů, což je zatím nejvíce od roku 1994.

Tabulka 3: Počet hlasů a mandátů v komunálních volbách

	Politická strana	Počet hlasů %	Počet mandátů
1994	ODS	29,56	7289
	ČSSD	8,54	1628
	KSČM	13,59	5837
	KDU-ČSL	7,23	7616
	NZ	6,23	23618
1998	ODS	24,16	5697
	ČSSD	17,43	4259
	KSČM	13,64	5750
	KDU-ČSL	10,7	7121
	NZ	11,14	26054
2002	ODS	25,23	5729
	ČSSD	15,58	4666
	KSČM	14,49	5702
	KDU-ČSL	9,58	6013
	NZ	10,16	26001
2006	ODS	36,2	7033
	ČSSD	16,63	7033
	KSČM	10,79	4268
	KDU-ČSL	5,76	5049
	NZ	8,71	29300
2010	ODS	18,78	5112
	ČSSD	19,68	4584
	KSČM	9,56	3189
	KDU-ČSL	5,47	3738
	NZ	12,02	30597

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ Dostupné z: www.volby.cz

3.2.4. Výzkum lokální politiky

Výzkumem lokální politiky se v České republice zabývá řada autorů. Využívají k tomu různé přístupy a metodologické nástroje. Jako příklad lze uvést kvalitativní analýzu dílčích stránek politického života, kterou se zabývá: Vobecká, Kostelecký 2007, Bušítková

1999, Kabele 2003 a Bubeníček, Kubálek 2010. Dále jsou čteně využívána dotazníková šetření: Bernard a kol. 2011, Perlín 2000, Krumphanzl 1996, Ryšavý, Šaradín 2010 a v neposlední řadě sekundární analýzy dostupných statistických dat: Čmejrek 2005, Balík 2009, Čermák, Stachová 2008. Každý z uvedených přístupů má však svá silná a slabá místa a je důležité posoudit vhodnost použití dle typu zkoumaného tématu. (Bernard, 2013)

3.3. Participace občanské společnosti

Pád komunistického bloku v roce 1989 odstartoval mnoho nových možností, které byly dosud známy pouze na teoretické úrovni. Lidem se naskytla příležitost zapojit se do veřejného dění, mohli vstupovat do politiky, zakládat politické strany či hnutí, účastnit se veřejného dění a řešit veřejně politická témata.

Přes počáteční nadšení a velký zájem lidí o politiku se však postupně začaly projevovat trendy známé z tradičních liberálních demokracií – klesající důvěra v efektivitu politických elit a institucí, klesající důvěra a loajalita k tradičním politickým stranám a to vše doprovázeno klesající volební účastí. (Nekola, 2004, str. 322)

Příčinou tohoto problému může být podle Dahla rozpor mezi schopnostmi a možnostmi občanů, kteří chtějí uplatňovat demokratickou kontrolu nad záležitostmi týkající se veřejného dění a celkovou kapacitou systému uspokojivě reagovat na preference občanů. Dochází tak k paradoxu, kdy ve velmi malých politických systémech mohou občané zásadním způsobem participovat na rozhodnutích, na kterých příliš nezáleží, ale nemohou se podílet na těch, která jsou opravdu důležitá. Naproti tomu velmi velké systémy mají kapacity vypořádat se s problémy, které jsou pro občany důležité, ale na druhou stranu velmi omezují příležitosti participovat a ovlivňovat rozhodování o těchto problémech (Dahl, 1994).

Martin Nekola vytvořil typologii, která měří politickou participaci a efektivitu vládnutí. Pomocí empirických dat se pokouší odhalit, zda míra politické participace ovlivňuje zvolené aspekty vládnutí a pokud ano, tak jakým způsobem (Nekola, 2004).

3.3.1. Občanská participace

Občanská participace jakožto pojem, je jádrem celého konceptu občanské společnosti. Jedná se o participaci, jež propojuje obyvatele, oživuje veřejné dění a týká se

jejich sdílených zájmů. S občanskou participací je svázána politická participace, která je z hierarchického hlediska její podskupinou.

Předpokladem pro efektivní občanskou participaci je dostatečná informovanost o dění v obci. V malých a přehledných obcích lze očekávat vysokou informovanost obyvatel o místních zájmových subjektech, službách či událostech, avšak nikoliv o místní samosprávě, sporech a problémech, které řeší obecní zastupitelstvo. Zasedání zastupitelstva je záležitost veřejná, bohužel se ve většině případů netěší velkou účastí a lze hovořit spíše o angažovanosti zainteresovaných obyvatel.

3.3.2. Participační ukazatele

V rámci daného politického systému umožňuje politická participace mnohé aktivity, které Nekola dělí na tradiční a netradiční formy politické participace.

3.3.2.1. Tradiční formy

Mezi tradiční formy politické participace patří účast ve volbách, členství v politické straně, členství v odborových organizacích a politická komunikace.

Účast ve volbách s sebou nese žádný náklad a zároveň ani žádný výnos. Sledování předvolební kampaně a hlasování u voleb nelze považovat za náklad a stejně tak prosazení svých zájmů prostřednictvím jednoho hlasu, nelze označit za výnos, jelikož jeden hlas přímo neovlivní prosazení konkrétních zájmů. Členství v politické straně či jiná forma podpory s sebou již nese určitý náklad, kterým může být například vynaložený čas, prostředky a úsilí. Další tradiční formou je členství v odborových organizacích, které je spojeno spíše s nízkými náklady. Mezi poslední aktivitu patří politická komunikace představující diskuse o politických tématech, které jsou vedeny s rodinou, přáteli nebo kolegy a dále také kontaktování politiků a úředníků. Náklady s ní spojené jsou ze všech aktivit nejnižší.

3.3.2.2. Netradiční formy

Netradiční formy politické participace mohou být zákonné a nezákonné. Mezi zákonné formy patří sepisování petic, bojkot, účast na povolených demonstracích a podobně. Mezi nezákonné netradiční formy patří zejména pořádání násilných demonstrací a neplacení daní.

Z charakteristického hlediska se jedná o méně organizované formy, které nejsou dlouze připravované a vznikají při vhodných příležitostech spíše nahodile. Cílem je zejména ovlivnění veřejného mínění, prosazení konkrétního tématu do médií a také ovlivňování nadnárodních organizací.

3.4. Typologie občanské participace

Typologie občanské participace byla vytvořena pro měření míry politické participace a vychází z výše uvedeného rozdělení na tradiční a netradiční formy. Dále je rozčleněna na čtyři různé typy participačních aktivit. Jedná se o hlasování ve volbách, stranicky orientované aktivity, problémově orientované aktivity a občansky orientované aktivity. Tato typologie byla nejdříve použita pro výzkumné šetření European Social Survey a následně ji Nekola použil ve své stati.

Tabulka 4: Typologie politické participace a její proměnné

Hlasování	Občansky orientované aktivity
- Volební účast	- Členství v těchto organizacích: Sportovní klub Kulturní nebo zájmové organizace/sdružení Odbory Obchodní/profesionální/zemědělská organizace Spotřebitelská sdružení Humanitární organizace Environmentální/mírové hnutí Náboženská nebo církevní organizace Vědecká/vzdělávací organizace Jiná dobrovolná organizace
Stranicky orientované aktivity	- Participace na jejich činnosti
- Členství v politické straně - Práce pro politickou stranu - Peněžní dar politické straně - Nošení nebo veřejné vystavení symbolu/znaku politické kampaně - Kontaktování politika	- Peněžní dar těmto organizacím - Dobrovolná práce pro uvedené organizace
Problémově orientované aktivity	
- Účast na povolené demonstraci - Účast na ilegálním protestu - Podpis petice - Koupě produktu z politických/etických/environmentálních důvodů - Bojkot určitého produktu	

Zdroj: (Nekola, 2004, str. 330)

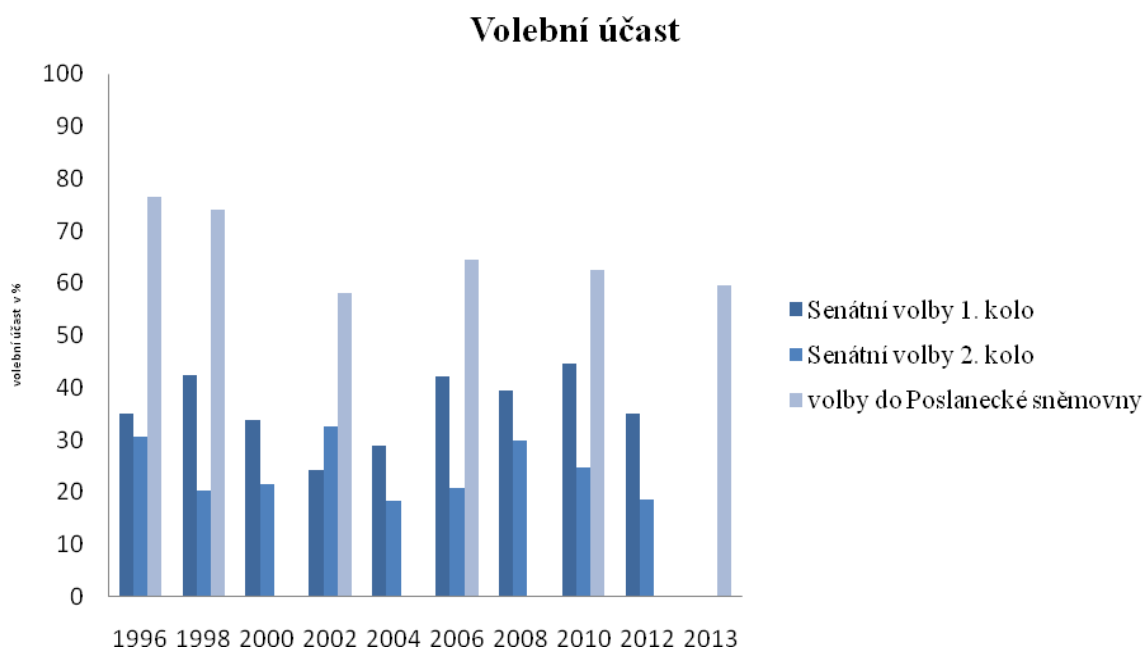
3.4.1. Hlasování

Volební účast vypovídá určitým způsobem o politické kultuře, charakteru, soutěživosti či o míře zapojení obyvatel dané obce. Je charakterizována jako průměrná

intenzita účasti obyvatele ve volbách, která je vyjadřována procentuálním podílem voličů, kteří si vyzvedli obálku pro odevzdání svého hlasu, ve vztahu ke všem občanům disponujícím volebním právem (Balík, 2009, str. 165). Výše volební účasti je proměnlivá, a to v čase, prostoru a typu voleb. Řada odborných studií se snaží o jasné stanovení, co danou proměnlivost může způsobovat. Konsensus lze najít v následujících faktorech: administrativní podmínky, typ volebního systému, politický systém, typ stranického systému, četnost voleb (čím častější volby, tím nižší volební účast), sociálně demografické faktory, klimatické a geografické podmínky. Velký vliv také mají volby prvního a druhého řádu, kdy ve volbách prvního řádu bývá volební účast vyšší.

Míra volební účasti v jednom volebním aktu však nevypovídá o dané obci mnoho. Její zkoumání dostane smysl až při zohlednění vývoje účasti v čase, v jehož kontrastu lze zjistit opravdový politický charakter dané obce, města či státu. V České republice má volební účast u parlamentních a komunálních voleb od 90. let 20. století klesající charakter.

Graf 1: Volební účast v ČR – volby do Poslanecké sněmovny a Senátu

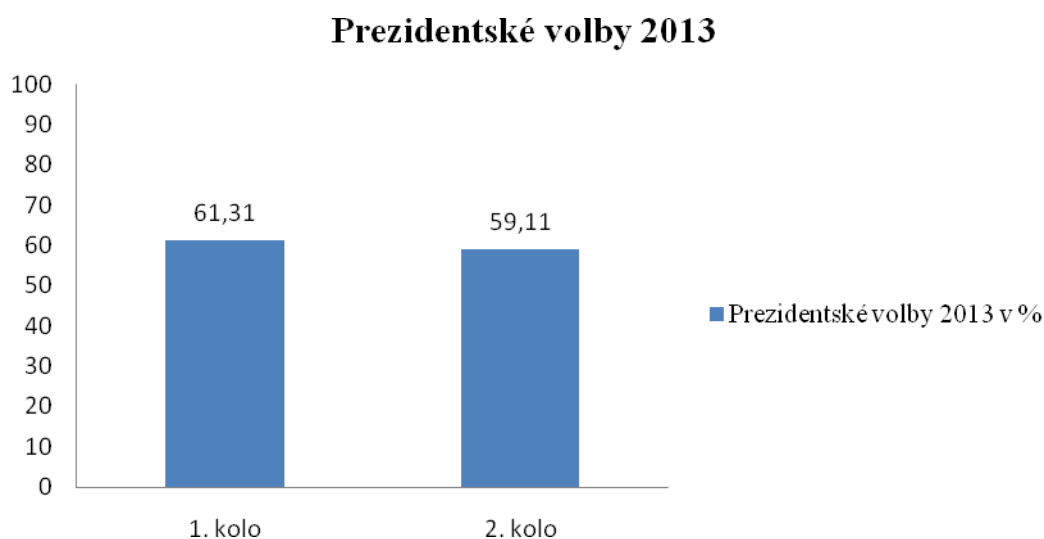
Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ, Dostupné z: www.volby.cz

Uvedený graf zobrazuje volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny a Senátu. Volební účast do Poslanecké sněmovny se od 90. let postupně snižuje. Tento

klesající charakter potvrdily i poslední předčasné volby v roce 2013, kdy i přes znatelnou nespokojenost občanů České republiky, byla volební účast pouze 59,48 %. Senátní volby, které zahrnují 1. a 2. kolo voleb, však disponují mnohem nižší volební účastí nežli volby do Poslanecké sněmovny, přičemž účast v prvním kole je vždy vyšší než v kole druhém. Výjimkou se stal rok 2002, kde účast v druhém kole převršila účast v kole prvním, a to přesně o 8,45 %.

Skutečnost, že voliči chodí k volbám do Poslanecké sněmovny více než do Senátu, je již dlouhé roky sledována. Existují volby prvního a druhého řádu⁵, přičemž do prvního řádu patří volby do dolní komory parlamentu a prezidentské volby. Do druhého řádu patří volby do horní komory parlamentu, regionálního zastupitelstva a do nadnárodního zastupitelstva. Ze statistik vyplývá, že ve volbách prvního řádu je volební účast vyšší, což potvrzují i výše zpracovaná data v grafu.

Graf 2: Volební účast v ČR - prezidentské volby

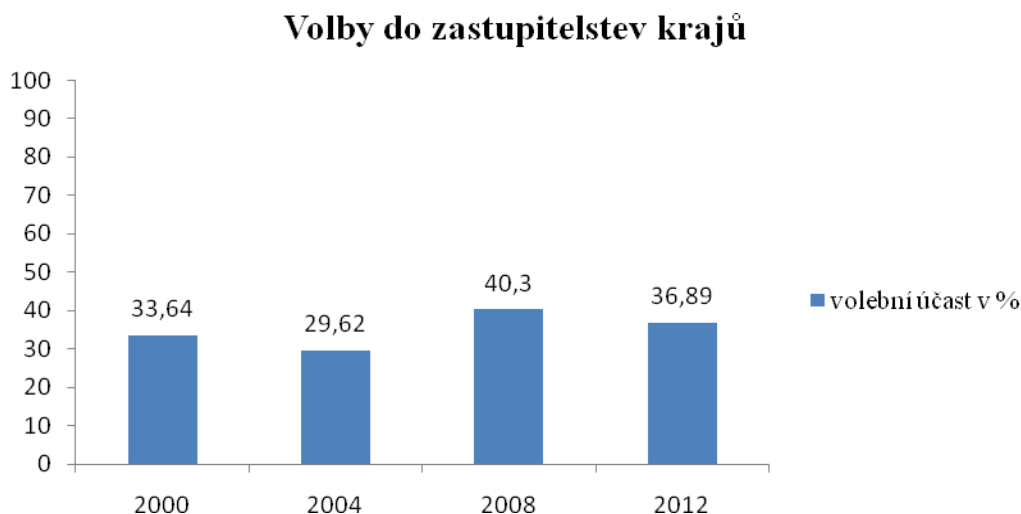

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ, Dostupné z: www.volby.cz

Volební účast v prezidentských volbách se pohybovala přibližně okolo 60% v obou kolech. Nelze konstatovat, zda se jedná o průměr či nadprůměr, jelikož v tomto roce proběhly první volby tohoto typu. Prezidentské volby však spadají do voleb prvního řádu, tedy do voleb s vyšší účastí.

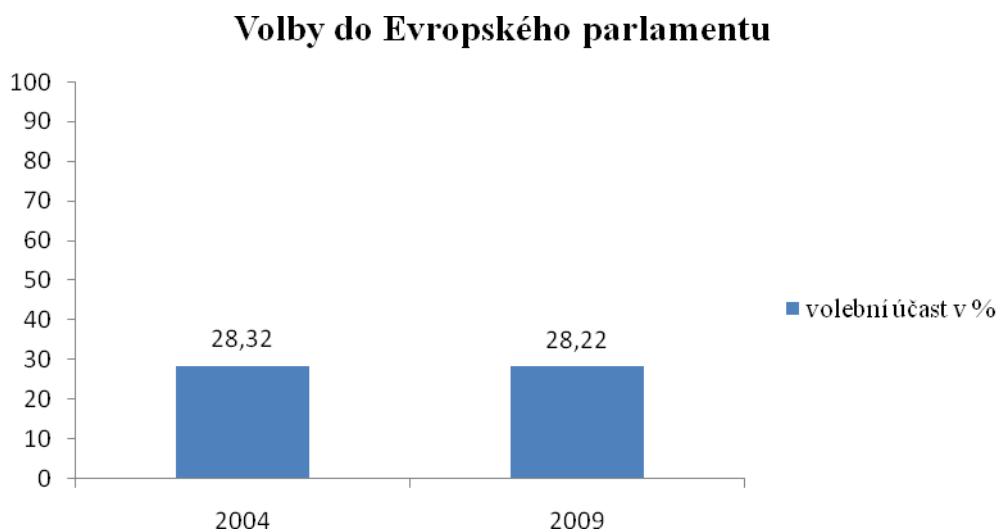
⁵ Jedná se o teoretický koncept, ve kterém voliči přisuzují volbám různých druhů určitou váhu.

Graf 3: Volební účast v ČR - volby do zastupitelstev krajů

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ, Dostupné z: www.volby.cz

Graf 4: Volební účast v ČR - volby do Evropského parlamentu

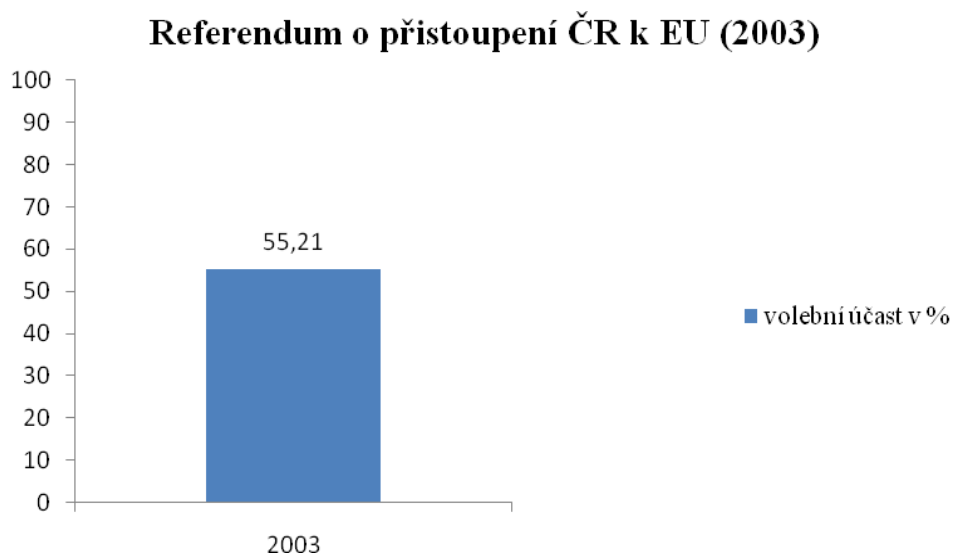

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ, Dostupné z: www.volby.cz

Grafy číslo 4 a 5 potvrzují pravidelně nižší volební účast ve volbách druhého řádu, přičemž ve volbách do Evropského parlamentu jsou procentuální výsledky volební účasti téměř stejné. Rozdíl je v pouhé jedné desetíně procenta.

Jako zajímavost lze uvést celostátní referendum, které řešilo otázku přistoupení České republiky k Evropské unii. Celkem se účastnilo 55,21 % voličů.

Graf 5: Volební účast v ČR - referendum

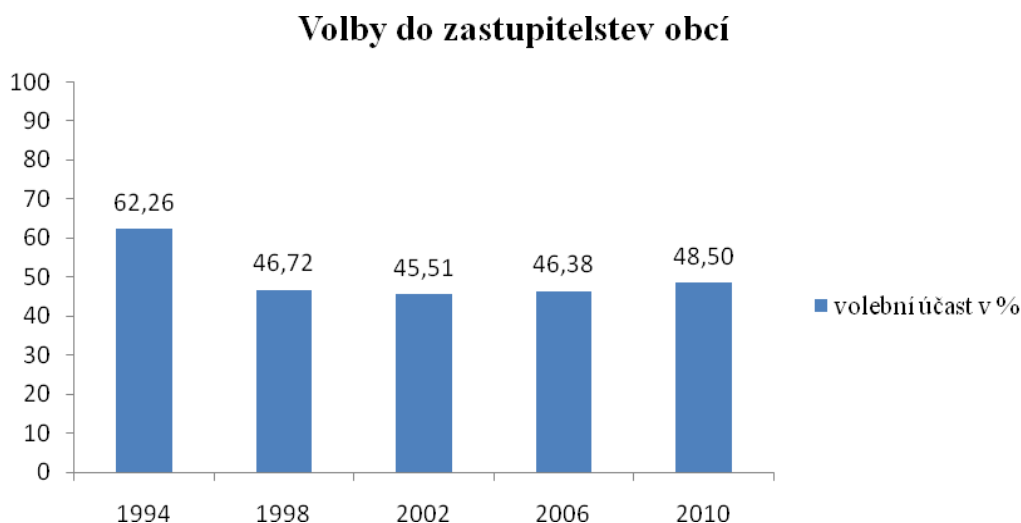

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ, Dostupné z: www.volby.cz

Referendum je jediným nástrojem přímé demokracie v České republice. Je upraven zákonem č. 22/2004 Sb. o místním referendu. Prostřednictvím referenda mohou občané rozhodovat o důležitých otázkách týkajících se samostatné působnosti obce.⁶ Vyhláší se na základě rozhodnutí zastupitelstva nebo petice s dostatečným počtem podpisů, který závisí na velikosti obce. Výsledek referenda je platný, pokud se hlasování zúčastnilo alespoň 50 % oprávněných občanů a je závazný. Zastupitelstvo jej musí provést a v případě, že tak neučiní, je splněno kritérium pro jeho rozpuštění.

⁶ S výjimkou rozpočtu, místních poplatků, ustanovování do volených funkcí, otázek, o kterých se referendum konalo v posledních 24 měsících. (Balík, 2009, str. 80)

Graf 6: Volební účast v ČR - volby do zastupitelstev obcí

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ, Dostupné z: www.volby.cz

Volební účast v komunálních volbách vykazuje klesající charakter. V roce 1994 byla volební účast nadprůměrná, avšak od roku 1998 nepřesáhla hranici 50% a drží se v podprůměrných číslech.

3.4.2. Stranicky orientované aktivity

Aktivní členství v politické straně či jen podpora (sponzoring) nebo pomoc při předvolební kampani je další možností občanské participace. Politická strana je tvořena větším počtem osob, které do strany vstoupily na základě vlastního přesvědčení, že se politická strana se svým programem a ideologií shoduje s jejich vizemi a zájmy. V Listině základních práv a svobod je zakotveno právo zakládat politické strany a možnost sdružování se v nich. Strana musí mít organizační řád, sídlo, stanovený program a určený způsob volby jednotlivých stranických orgánů. Financování strany je zajišťováno ze státního rozpočtu, z vlastních příjmů či vlastního podnikání. Základní funkcí politické strany je mobilizace voličů a přiměnění jich přijít k volbám a vyjádřit svůj politický postoj. (Čermák, Fiala, & Hloubal, 1994) Členem politické strany se může stát každý člověk starší 18 let, který chce do strany vstoupit dobrovolně, byla mu schválena žádost a následně zaplacen členský příspěvek.

3.4.3. Problémově orientované aktivity

3.4.3.1. Petice

Každý má právo sám nebo společně s jinými obracet se na státní orgány se žádostmi, návrhy a stížnostmi ve věcech veřejného nebo jiného společného zájmu, které patří do působnosti těchto orgánů (Ministerstvo vnitra České republiky, 2010).

Petici může podat občan starší 18 let, a pokud se jedná o skupinu, lze vytvořit petiční výbor, který si sám určí svého zástupce. Petice musí být písemná, občané by měli být před podpisem řádně seznámeni s jejím obsahem a nesmí být k podpisu nuceni. Musí být uvedeno jméno, příjmení a bydliště iniciátorů petice a také občanů, kteří petici podepsali.

Státní orgán, jemuž je petice adresována, je povinen ji přijmout, a pokud zjistí, že spadá pod jiný orgán je nucen petici postoupit do pěti dnů od přijetí. V momentě doručení petice na správné místo je orgán povinen do třiceti dnů odpovědět podavateli. V odpovědi musí být uvedeno stanovisko a způsob vyřízení.

3.4.3.2. Veřejné shromáždění a demonstrace

Shromažďovací právo je jedním ze základních práv a svobod. Shromáždění většinou slouží k využívání svobody projevu a dalších ústavních práv a svobod, k výměně informací, názorů a k účasti na řešení veřejných a jiných společných záležitostí vyjádřením postojů a stanovisek. Veřejným shromážděním se rozumí zejména schůze, pouliční průvody a manifestace konané na veřejných místech. Konání shromáždění podléhá oznamovací povinnosti (Ministerstvo vnitra České republiky, 2010). Shromáždění může svolat každá osoba starší 18 let, právnická osoba se sídlem v České republice nebo skupina osob. Svolavatel musí předložit oznámení na příslušný úřad nejpozději pět dní před konáním shromáždění. O zákazu shromáždění musí příslušný úřad dát vědět do tří dnů od obdržení právoplatného oznámení. Pokud tak neučiní, lze shromáždění uskutečnit.

Demonstrace je shromáždění lidí na veřejném prostranství za účelem vyjádření či deklarování společného názoru. Ve většině případů se projev odporu s cílem upozornit na aktuální problém nevyhne násilnému jednání, rabování či ničení veřejného majetku. Toto jednání vyvolává pocit anonymity ve velkém kolektivu či davu. Dav funguje na principu nápodoby, je sugestibilní se sklony k hysterickému chování.

3.4.4. Občansky orientované aktivity

3.4.4.1. Odborové organizace

Dalším způsobem, kterým lze vyjádřit zájmy, jsou odborové organizace. Odborovou organizaci mohou založit minimálně tři členové, alespoň jeden z členů musí být starší 18 let. Následně vytvoří přípravný výbor, který připraví návrh stanov a ustavující členskou schůzi.

Přínosy, které plynou z členství v odborové organizaci a participaci v ní, jsou především ty, které vyplývají z kolektivního vyjednávání - ochrana zaměstnance, rozvoj osobních dovedností a rozšiřování sociálních sítí při aktivní účasti na činnosti odborů. (Nekola, 2004, str. 325)

3.4.4.2. Občanské sdružení

Spolky, společnosti, svazy, hnutí, kluby a jiná občanská sdružení jsou zakládána za účelem výkonu sdružovacího práva. Na rozdíl od politické strany nebo politického hnutí je občanské sdružení subjekt nepolitický (Ministerstvo vnitra České republiky, 2010). Sdružení mohou založit nejméně tři osoby starší 18 let a musí podat písemný návrh na registraci. Další povinnosti a informace upravuje zákon číslo 83/1990 Sb., o sdružování občanů.

4. Analytická část

4.1. Charakteristika obce Byšice

Obec Byšice se rozkládá ve Středočeském kraji v okrese Mělník. Je strategicky situována kolem hlavní komunikace, která spojuje Mělník s Mladou Boleslaví. Z jihu je obec ohraničena Košáteckým potokem a ze severu významným krajinným komplexem Harbasko. Na východ a na západ od obce pokračuje prostranná zemědělská krajina. Celková katastrální výměra obce je 1085 ha. (Český statistický úřad)

První písemné zmínky o obci jsou zaznamenány z roku 1321. Byšice patří mezi nejstarší osady Mělnického okresu a svůj název nesou podle svého zakladatele vладыky Byše. Zámek, ve kterém se vystřídala řada majitelů, je dnes bohužel pouhou zříceninou. Do výčtu kulturních památek lze zařadit i kostel sv. Jana Křtitele, boží muka a židovský hřbitov. (Kronika okresu Mělník)

Co se týká občanské vybavenosti v obci, je z hlediska zabezpečení obyvatel na dostatečné úrovni. Nachází se zde prodejny s potravinami, prodejny spotřebního zboží, ale také pohostinské služby, které jsou v současné době na velmi dobré úrovni. Dále je zde možné nalézt 211 soukromých subjektů. Nejvíce podnikatelů zde zastupuje zpracovatelský průmysl, stavebnictví, opravu a údržbu motorových vozidel a zemědělství. Kromě výše uvedených služeb, je v Byšicích také pošta, radnice, matrika, knihovna, zdravotní středisko se základním vybavením, škola s novým sportovním areálem, do které docházejí děti i z okolních obcí a mateřská škola. (Regionální informační servis, 2014)

Dopravní dostupnost obce je na velmi dobré úrovni. Kromě hlavního komunikačního tahu, který spojuje Mělník a Mladou Boleslav, má obec na svém území celkem čtyři autobusové zastávky a jednu železniční, která je na trase Praha – Trutnov.

Průmysl je v Byšicích podpořen akciovou společností Vitana Byšice, která má zde hlavní pobočku. Jedná se o potravinářský průmysl, který zajišťuje dehydrovanou stravu a polotovary. Firma obyvatelům Byšic zajišťuje desítky pracovních míst.

Tabulka 5: Vývoj počtu obyvatel

Rok	Celkem obyvatel	Z toho mužů	Z toho žen
2000	1126	541	585
2001	1157	550	607
2002	1161	564	597
2003	1170	577	593
2004	1170	573	597
2005	1214	596	618
2006	1206	594	612
2007	1204	589	615
2008	1269	617	652
2009	1283	621	662
2010	1319	638	681
2011	1322	647	675
2012	1319	638	681

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ, Dostupné z: www.czso.cz

Tabulka 5 zobrazuje vývoj počtu obyvatel od roku 2000 do roku 2012. K 31.12 2012 žilo v Byšicích 1319 obyvatel z toho 638 mužů a 681 žen. Věkové rozložení obyvatelstva je v jednotlivých kategoriích následující: 0-14 let 244 občanů, 15-64 let 899 občanů, 65 a více let 177 občanů. Vývoj počtu obyvatel vykazuje mírný stoupající trend. (Český statistický úřad)

Národnostní složení obyvatelstva bylo naposledy zkoumáno v roce 2011 při Sčítání lidu, domů a bytů. V Byšicích bylo evidováno 66,6 % obyvatel české národnosti, dále 0,6 % slovenské, 0,38 % maďarské, 0,38 % vietnamské a 0,3 % ostatní národnosti. Zbylých 31,74 % nevedlo národnosti příslušnost. (Český statistický úřad)

Údaje o obyvatelstvu podle náboženského vyznání byly též naposledy získány v roce 2011. V Byšicích je evidováno 13,3 % věřících z celkového počtu obyvatel 1320. Nejvíce se jich hlásí k římskokatolické církvi. (Český statistický úřad)

Tabulka 6: Míra nezaměstnanosti v obci Byšice

Rok	Uchazeči o zaměstnání	Míra nezaměstnanosti v
2008	24	3,8
2009	54	9,4
2010	55	9,0
2011	63	10,8

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ, Dostupné z: www.czso.cz

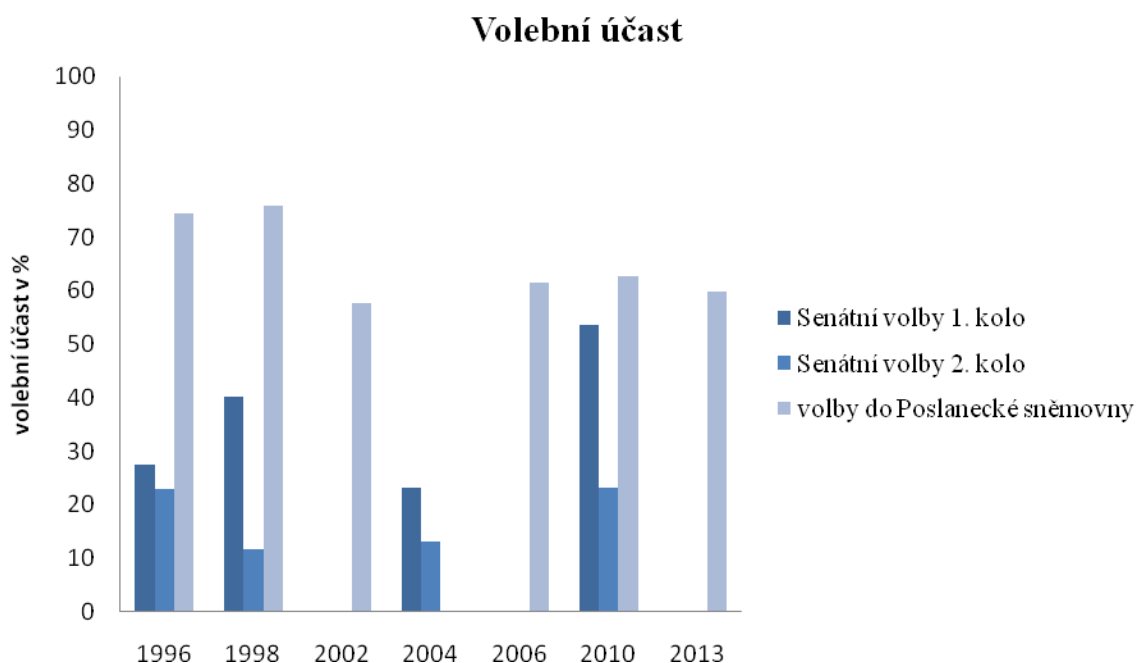
V Tabulce 6 je znázorněna míra nezaměstnanosti. Vývojový trend je od roku 2008 stoupající. V roce 2011 bylo evidováno celkem 63 uchazečů o zaměstnání.

4.2. Výsledky a diskuse

4.2.1. Hlasování

Hlasování je první participační aktivitou, která spadá do Nekolovi typologie občanské participace. Zahrnuje volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny, Senátu, zastupitelstev krajů, obcí a Evropského parlamentu. Dále je zde zahrnuta volební účast na celostátním referendu v roce 2003 a v prvních českých prezidentských volbách. Výsledky volební účasti v jednotlivých volbách v obci Byšice budou komparovány s výsledky volební účasti na národní úrovni.

Graf 7: Volební účast v obci Byšice – volby do Poslanecké sněmovny a Senátu

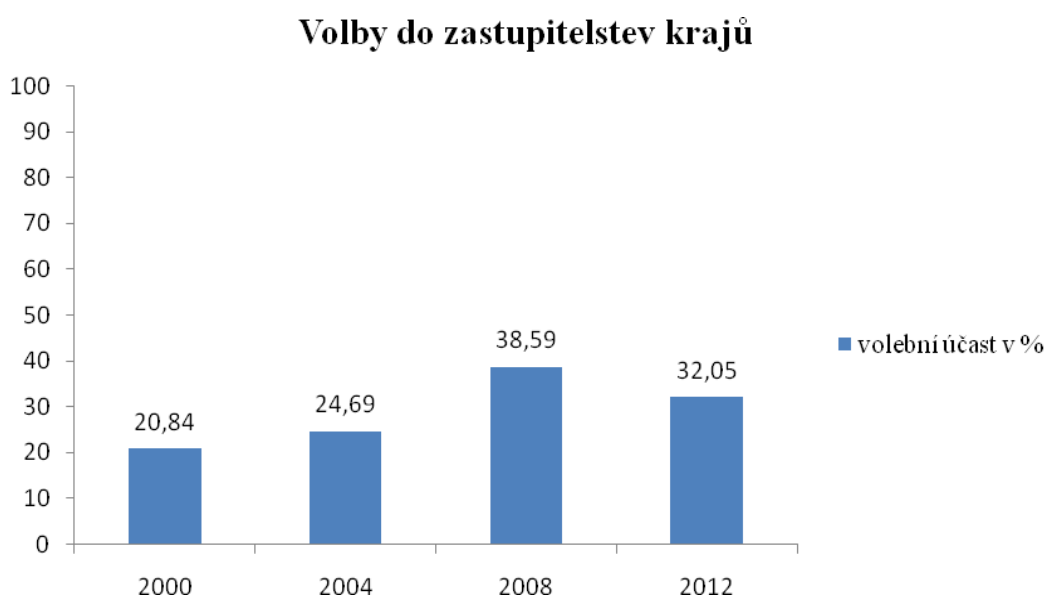
Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ, Dostupné z: www.volby.cz

Na výše uvedeném Grafu 7 jsou uvedeny výsledky volební účasti ve volbách do Poslanecké sněmovny a Senátu. Senátní volby se v Byšicích konaly v letech 1996, 1998, 2004 a 2010. Pouze v roce 2010 byla volební účast vyšší než celorepublikový průměr, a to přesně o 9 %. Rozdíly mezi hodnotami jsou následující: rok 1996 (-7,54 a -7,63), rok 1998 (-2,17 a -8,65), rok 2004 (-5,83 a -5,28), rok 2010 (+9 a -1,39). Z uvedených čísel vyplývá, že celková volební účast ve volbách do Senátu byla o 3,67 procentního bodu nižší, než je celorepublikový průměr.

Volby do Poslanecké sněmovny se konaly v letech 1996, 1998, 2002, 2006, 2010 a 2013. V roce 1998 a 2013 byla volební účast vyšší než celorepublikový průměr. Jednotlivé rozdíly sledovaných hodnot jsou v časové posloupnosti od roku 1996 následující: -2,07, +1,76, -0,28, -3,06, -0,01, +0,37. V celkové komparaci je v Byšicích výsledná volební účast nižší o 0,658 procentního bodu, než je celorepublikový průměr.

Kromě konkrétních čísel je z uvedeného grafu znatelná i předpokládaná vyšší účast u voleb prvního řádu.

Graf 8: Volební účast v obci Byšice - volby do zastupitelstva kraje

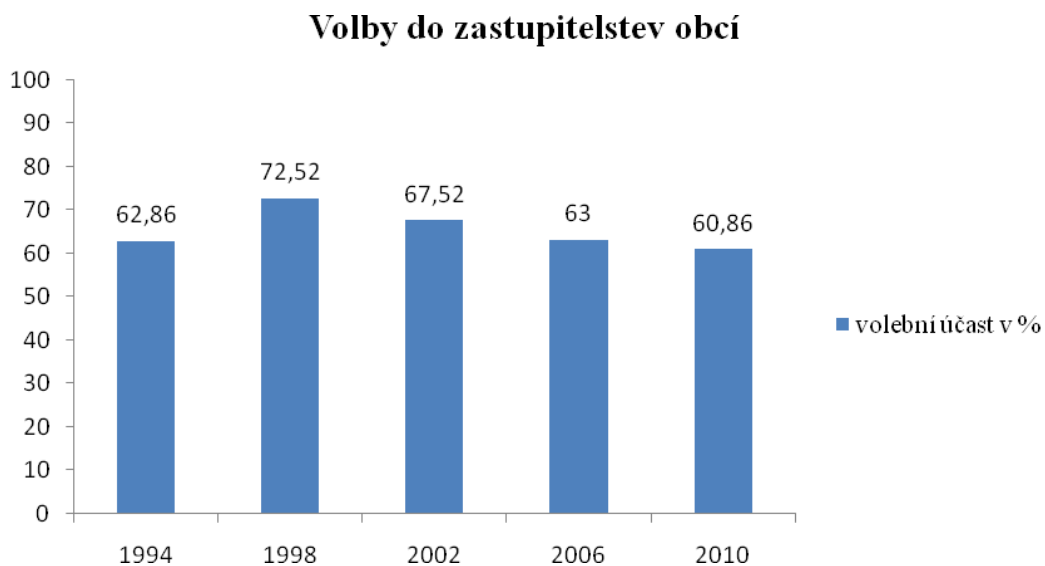
Zdroj:

vlastní zpracování dle dat ČSÚ, Dostupné z: www.volby.cz

Výsledky volební účasti na výše uvedeném grafu byly komparovány s výsledky na celorepublikové úrovni. V roce 2000 byla v Byšicích zaznamenána nejnižší volební účast za celé čtyři zkoumané období. V následujících letech účast mírně stoupala, avšak v porovnání s republikovým průměrem se jedná o podprůměr. Konkrétní rozdíly jsou v chronologickém pořadí následující: -12,8, -4,93, -1,71, -4,84.

V celkové komparaci je volební účast v Byšicích nižší o 6,07 procentního bodu, než je celorepublikový průměr.

Graf 9: Volební účast v obci Byšice - volby do zastupitelstva obce

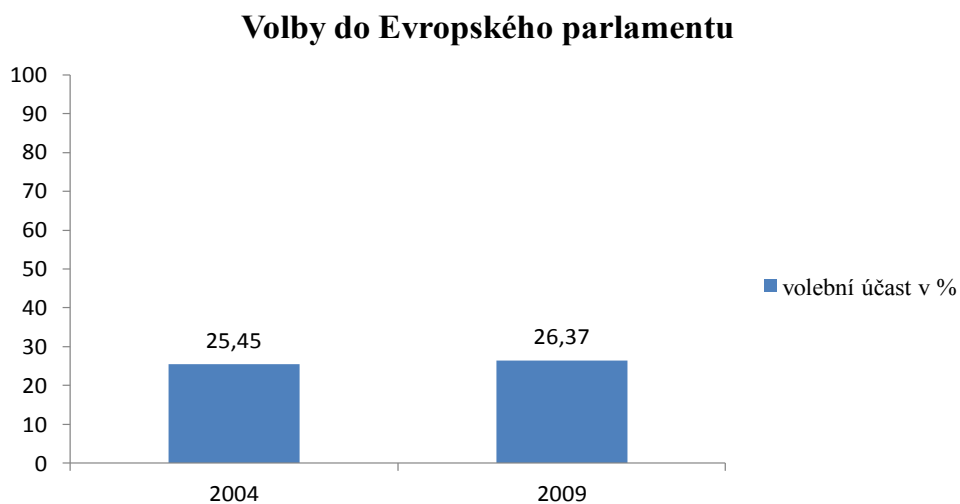

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ, Dostupné z: www.volby.cz

Volební účast u voleb do zastupitelstev obcí je v jednotlivých zkoumaných obdobích nadprůměrná. V každých komunálních volbách od roku 1994 až do roku 2010 je vyšší než celorepublikový průměr. Výsledky v Byšicích nikterak nekopírují výsledky volební účasti na republikové úrovni. Vývojový trend je kolísavý a v chronologickém pořadí byla v jednotlivých letech volební účast v Byšicích vyšší o +0,6, +25,8, +22,01, +16,62 a +12,36.

Z uvedeného vyplývá, že volební účast v Byšicích je o 15,48 procentního bodu vyšší než celorepublikový průměr.

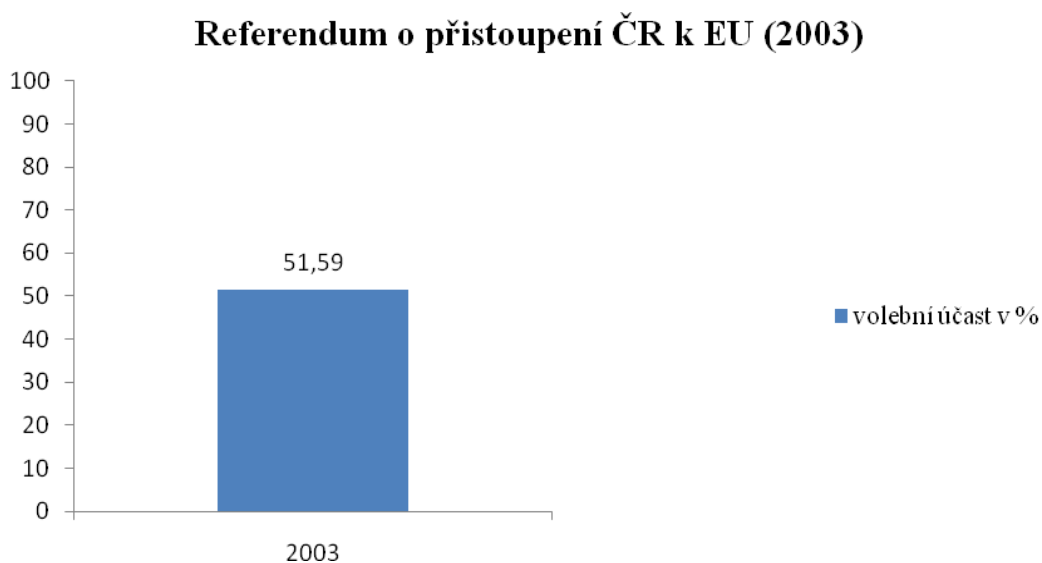
Graf 10: Volební účast v obci Byšice - volby do Evropského parlamentu

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ, Dostupné z: www.volby.cz

Volby do Evropského parlamentu se do současné doby konaly pouze dvakrát. V roce 2004 byla volební účast obyvatel nižší, než je celorepublikový průměr, konkrétně o 2,87 % a v roce 2009 byla stejná, jako je celorepublikový průměr. V celkovém výsledku je tedy za sledovaná dvě volební období volební účast v Byšicích nižší o 1,44 procentního bodu, než je celorepublikový průměr.

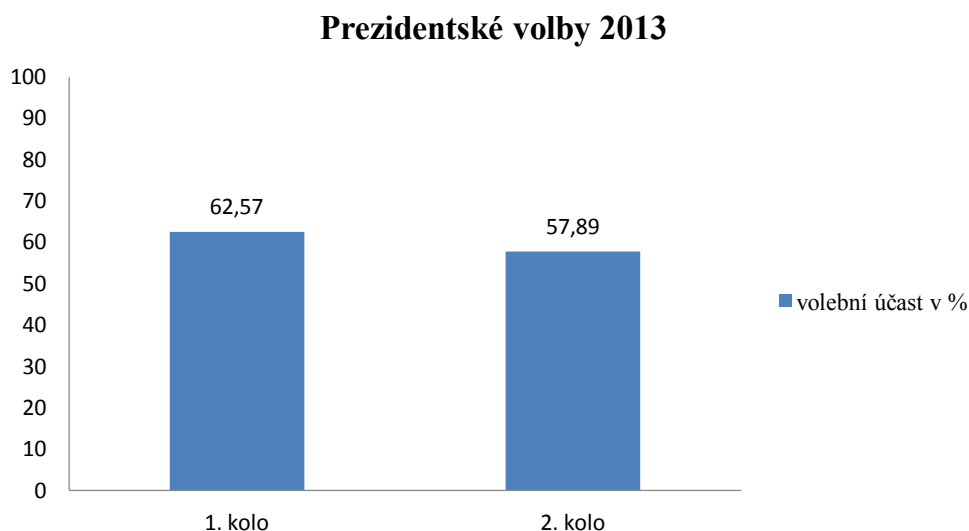
Graf 11: Volební účast v obci Byšice - referendum

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ, Dostupné z: www.volby.cz

Výše uvedený graf zobrazuje výsledky volební účasti v referendu, které v roce 2003 řešilo otázku přistoupení České republiky k Evropské unii. V celkové komparaci byla volební účast v Byšicích o 3,62 % nižší, než je celorepublikový průměr.

Graf 12: Volební účast v obci Byšice - prezidentské volby

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ, Dostupné z: www.volby.cz

Komparaci volební účasti lze realizovat i na prezidentských volbách, které se v České republice konaly poprvé. V prvním kole byla volební účast v Byšicích vyšší o 1,26 %, než je celorepublikový průměr. Ve druhém kole byla naopak nižší o 1,22 %. V celkovém výsledku byla volební účast v Byšicích vyšší oproti celorepublikovému průměru jen o 0,02 procentního bodu.

4.2.2. Stranicky orientované aktivity

Dalším typem participačních aktivit jsou stranicky orientované aktivity, mezi které patří členství v politické straně, práce pro politickou stranu, peněžní dar politické straně, nošení nebo veřejné vystavení symbolu/znaku politické kampaně a kontaktování politika. Pro další zkoumání byl vybrán jeden ukazatel, a to členství v politické straně.

Od roku 1994 působilo v Byšicích pouze pět politických stran/sdružení/uskupení, jejichž výčet je následující: Křesťanská a demokratická unie – Československá strana

lidová⁷, Nezávislí pro Byšice, Sdružení nezávislých kandidátů⁸ za zájmy obce Byšice, Sdružení nezávislých kandidátů⁹ Evropští demokraté a Občanská demokratická strana¹⁰. V roce 1994 bylo místní zastupitelstvo tvořeno zástupci KDU-ČSL a ODS. Po komunálních volbách v roce 1998 bylo KDU-ČSL vystřídáno SNK za zájmy obce Byšice. V roce 2002 vytvořilo KDU-ČSL s ODS koalici a spolu s SNK za zájmy obce Byšice vytvořili zastupitelstvo. V roce 2006 bylo zastupitelstvo utvořeno z SNK ED a ODS. V roce 2010 se k ODS a SNK ED přidali Nezávislí pro Byšice. Z výše uvedeného vyplývá, že místní sdružení ODS má své zastoupení v obecním zastupitelstvu od roku 1994 až do současnosti. (Český statistický úřad)

ODS je místní sdružení, jehož předsedkyní je starostka obce Byšice Jana Poláková, která je členkou již osm let. Celkem má sdružení deset členů a v průběhu času je toto číslo stále stejné. Členové jsou spíše starší lidé, kteří nejsou politicky aktivní. Podle paní starostky bylo cílem místního sdružení zejména sestavit kandidátku a dostat se do zastupitelstva obce a o žádných větších cílech nelze hovořit, jelikož se jedná o opravdu malé sdružení. (Poláková, 2014)

SNK Evropští demokraté je politické uskupení, za které byla v roce 2006 a 2010 sestavena kandidátní listina. Listina obsahovala devět kandidátů, kteří dříve figurovali na kandidátní listině SNK za zájmy obce Byšice. Jedná se tedy pouze o uskupení občanů, kteří jsou ve většině případů bez politické příslušnosti a kandidátní listinu sestavili pouze za účelem kandidatury do obecního zastupitelstva a dále se již jako politické sdružení neorganizují. (Juraj Brnula, 2014)

Nezávislí pro Byšice je sdružení kandidátů, které bylo před posledními volbami v roce 2010 sestaveno kolem předsedy TJ Vitana Byšice, Vladimíra Hroška. Sdružení bylo vnímáno spíše jako volební tým, který podle slov Karla Blechy¹¹ soustředil vybrané nezávislé a nestraničné občany Byšic. Sdružení již není dále organizováno a nevyvíjí žádné aktivity. (Karel Blecha, 2014)

KDU - ČSL je politické uskupení, které mělo v roce 1994 a 2002 své zastoupení v zastupitelstvu obce. V posledních komunálních volbách však již nebyla sestavena

⁷ Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová dále jen KDU-ČSL

⁸ Sdružení nezávislých kandidátů za zájmy obce Byšice dále jen SNK za zájmy obce Byšice

⁹ Sdružení nezávislých kandidátů Evropští demokraté dále jen SNK ED

¹⁰ Občanská demokratická strana dále jen ODS

¹¹ V roce 2010 byl zvolen do zastupitelstva obce Byšice za Nezávislé pro Byšice.

kandidátní listina a podle dostupných informací se příslušníci dále nesdružují. (Poláková, 2014)

Tabulka 7: Občanská participace v politické straně ODS

Členská základna politické strany ODS	
Počet členů v místním sdružení	Počet členů v ČR
10	21472
Počet členů přepočtený na 1000 obyvatel	
7,5815	2,0422

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ, Dostupné z: www.czso.cz

V Tabulce 7 je znázorněna občanská participace v politické straně ODS, kterou lze jako jedinou považovat za politickou stranu působící v obci Byšice. Pro objektivní posouzení velikosti členské základny v Byšicích a České republice bylo nezbytné přepočítat počet členů v místním sdružení a v ČR na 1000 obyvatel. Výsledné hodnoty ukazují, že členská základna v Byšicích je nadprůměrná. Připadá zde 7,5815 členů politické strany na 1000 obyvatel, zatímco celorepublikový průměr je jen 2,04 členů na 1000 obyvatel. (Český statistický úřad)

4.2.3. Problémově orientované aktivity

Skupina problémově orientované aktivity je zaměřena na účast na povolené demonstraci, účast na ilegálním protestu, podpis petice, koupi produktu z politických/etických/environmentálních důvodů a na bojkot určitého produktu. V obci Byšice nejsou známy demonstrace povolené ani nepovolené, či podpis petice, nýbrž je znám veřejný dopis, který lze považovat za problémově orientovanou aktivitu.

Veřejný dopis tzv. „Košáták“ byl sepsán Jaroslavem Kostkou v květnu 2013. V dopise se zabývá řadou otázek, které jsou v obci až dosud aktuální. V první z nich zmiňuje problematiku týkající se daně z nemovitosti, u které byl koeficient pro její výpočet zvýšen z 1 na 2. Obec Byšice, se tak zařadila mezi pět obcí okresu, které svým vlastním občanům zvýšili daň z nemovitosti. Kostka apeluje na zastupitele obce, aby udali rozumný důvod, který je vedl k takovému rozhodnutí. Konstatuje, že bydlení je základní lidská potřeba, která v tomto případě zajistí obci jisté příjmy. (Košáták, 2013)

Další problematika, která se v dopise řeší, je zhasínání veřejného osvětlení se záměrem záchranu obecního rozpočtu. Obavy občanů z toho, že se za tmy zvýší riziko ohrožení jejich majetku, úspor a jich samotných, byly zástupci obce označeny jako neopodstatněné. Bohužel však v období zhasínání osvětlení došlo k řadě trestných činů. Kostka také řeší původní příčinu všeho, a tj., kde, že se vlastně zvýšily výdaje obce? Poukazuje na položku č. 5023 Odměny členů zastupitelstva, které v roce 2011 činily 613 295 Kč a v roce 2013 vzrostly na částku 1 070 000 Kč. Dále naznačuje, že položka č. 5166 Konzultační poradenství a právní služby oproti předcházejícímu roku povýšila na dvojnásobnou částku. (Košťáček, 2013)

Poslední stěžejní problematika, kterou se Kostka v dopise zabývá, je nový územní plán obce. V roce 2006 byl pro obec pořízen územní plán, který je platný až do roku 2020. Na jaře roku 2013 se však začal pořizovat nový a podle Kostky v rozporu s nejlepšími zájmy občanů. Prostřednictvím dopisu napadá a obviňuje členy zastupitelstva z prospěchářství a obhajoby vlastních zájmů. (Košťáček, 2013)

Na veřejný dopis Kostky vzápětí reaguje starostka obce Jana Poláková, která vysvětluje každou problematiku zvlášť a snaží se znehodnotit a vyvrátit obvinění Kostky. Nejprve se věnuje zmiňovanému zvýšení položky číslo 5023, kterou jednoduše uvádí na pravou míru. V roce 2011 starostka nastoupila na mateřskou dovolenou, na které strávila celých šest měsíců. Za tento čas nepobírala žádný plat a ušetřila tím obci 330 000 Kč. Dále reaguje na vysoké platby za konzultační poradenství, kde vysvětluje, že obec platí prakticky dva typy konzultací- právní dokumenty ve vztahu ke kanalizaci a dále náklady na soudní řízení ohledně jezu na Košáteckém potoce. Tudíž je zcela logické, že položka č. 5166 povýšila na dvojnásobek. (Veřejný dopis, Poláková 2013)

Další problematikou, kterou starostka Poláková uvádí na pravou míru, je zvýšení daně z nemovitosti. Tento krok považuje za koncepční a férový. Přiznává, že zastupitelstvo uvažovalo o zvýšení poplatku za popelnici, k čemuž se uchýlila řada obcí a měst. Ve výsledku však zastupitelstvo došlo k závěru, že zvýšení poplatku za popelnici by bylo pro řadu občanů nákladnější než zvýšení koeficientu daně z nemovitosti. Uvádí, že obecní majetek je nutné spravovat a budovat perspektivní obec, ve které budou chtít žít i děti občanů. Upozorňuje, že obec v současné době dokončuje výstavbu kanalizace, čímž bude

infrastruktura obce plně zajištěna a dále vyjmenovává služby, které se v obci nacházejí a jsou považovány za nadstandardní.

Zhasínání veřejného osvětlení považuje za nutné opatření, které šetří finanční prostředky a je v současné době nutným následkem vyrovnání výdajů, které obec poskytuje na výše uvedených místech. (Veřejný dopis, Poláková 2013)

Poslední problematikou, na kterou starostka reaguje, je nově připravovaný územní plán. Uvádí, že Kostka neustále napadá proces pořizování územního plánu i přesto, že zcela neporozuměl dané problematice a soustředí se pouze na své vlastní zájmy. Poláková vysvětluje: *„územní plán z roku 1998 v podobě změny z roku 2006 má vymezeny plochy k zástavbě ve velkých celcích, málo umožňuje individuální výstavbu a není v souladu s nově platnými zásadami územního rozvoje. Množí se nám žádosti o změnu územního plánu, což je po tak dlouhé době logické. Pořizovat změnu na plánu, který je věcně i formálně zcela odlišný od současných standardů, by bylo nekonceptní a neekonomické. Proto pořizujeme plán nový, takový, aby byl použitelný následujících 20 let.“* (Veřejný dopis, Poláková, 2013)

Na závěr svého vyjádření apeluje na občany Byšic, aby se nenechali strhnout. Zdůrazňuje, že obci se daří a pokud budou všichni držet při sobě, bude se jí dařit ještě lépe.

4.2.4. Občansky orientované aktivity

Poslední část Nekolovi typologie je zaměřena na občansky orientované aktivity, do kterých patří členství v těchto organizacích: sportovní klub, kulturní nebo zájmové organizace, odbory, obchodní/zemědělská/profesionální organizace, environmentální mírové hnutí, náboženská nebo církevní organizace, vědecká/vzdělávací organizace a jiná dobrovolná organizace. V Byšicích je kromě odborů, vědecké/vzdělávací organizace, environmentálního mírového hnutí a církevní organizace zastoupena vždy alespoň jedna z uvedených typů organizací.

Mezi sportovní kluby lze zařadit TJ Sokol Byšice a TJ Vitana Byšice. TJ Sokol Byšice je tělovýchovná jednota, která má mnohaletou tradici. V současné době je vedena cvičitelkou Janou Lovíškovou, která zajišťuje účast nejen byšických dětí na okresních přeborech v lehké atletice a gymnastice. TJ Vitana Byšice je fotbalový klub, jehož předsedou je Vladimír Hroško. (Poláková, 2014)

Kulturní nebo zájmové organizace jsou v Byšicích nejčtenějším typem organizace. Jako první lze uvést Český svaz chovatelů Základní organizace Byšice, který vznikl v březnu roku 2002. Dále lze do této skupiny zařadit Základní organizaci Českého zahrádkářského svazu Byšice, jehož vznik je datován k říjnu 1990 a mezi hlavní činnosti tohoto spolku patří podpora rekreační a zájmové činnosti. Další významnou organizací v obci je Klub rodičů a přátel školy. Tato organizace vznikla v roce 2005 a její hlavní činností je spolupráce s pedagogickým sborem a obcí na rozvoji byšické školy. Kromě toho také pořádá různé společenské akce, které jsou často úspěšné a stmelují místní občany. Dále do výčtu organizací patří také Honební společnost Hubert – Byšice o.s. a Agility Mělník o.s. (Oficiální server českého soudnictví, 2014)

Za profesní organizaci lze považovat Sbor dobrovolných hasičů Byšice, která je zároveň organizační jednotkou sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Starostou sboru je Pavel Macháček a k 1. 1. 2012 má SDH 67 členů. Mezi profesní organizace lze zařadit také Sdružení obhájců práv a svobod občanů Byšic o.s., které vzniklo k 1. 12. 2010.

Posledním občanským sdružením, které v Byšicích působí, je Košátecký potok o.s., jehož předsedou je Jaroslav Kostka. Sdružení vzniklo k 18. 1. 2010 a v současné době vyvíjí značnou aktivitu proti zastupitelstvu obce ve formě veřejných dopisů. Hlavním posláním a činností tohoto sdružení je ochrana přírody se zvláštním zřetelem na Košátecký potok. Sdružení lze zařadit mezi jiné dobrovolné organizace.

5. Závěr

Výsledky práce jsou rozděleny do čtyř částí podle Nekolovi typologie občanské participace. V každé části byly zkoumány, hodnoceny či komparovány vybrané participační proměnné.

První část Nekolovi typologie se věnuje hlasování. V práci byla zkoumána volební účast u jednotlivých typů voleb v obci Byšice a následně byla komparována s celorepublikovým průměrem v daném období. Bylo zjištěno, že volební účast v komunálních volbách je v Byšicích v průměru o 15,48 procentního bodu vyšší, než je celorepublikový průměr. Vysoká volební účast byla zaznamenána i u voleb do Senátu a Poslanecké sněmovny i přesto, že v porovnání s celorepublikovým průměrem se jedná o podprůměr, konkrétně: -3,67 a -0,66 procentního bodu. Vyšší volební účast byla také u

prvních prezidentských voleb, a to konkrétně o +0,02 procentního bodu. O nižší volební účasti lze hovořit u voleb do zastupitelstev krajů, voleb do Evropského parlamentu a u referenda, které řešilo otázku přistoupení České republiky k Evropské unii. Rozdíly mezi sledovanými hodnotami jsou v chronologickém pořadí následující: -6,07, -1,44 a -3,62. Zjištěné výsledky volební účasti lze také přisuzovat vlivu voleb prvního a druhého řádu.

Druhá část typologie se věnuje stranicky orientovaným aktivitám. Bylo zjištěno, že od prvních komunálních voleb v roce 1994 až do posledních voleb v roce 2010, působilo v Byšicích pouze pět politických subjektů. Ve většině případů se jednalo pouze o politická uskupení, která byla vytvořena před volbami s cílem sestavit kandidátní listinu. Nejvýznamnějším politickým subjektem v obci je místní sdružení ODS, které se jako jediné dále sdružuje, má stabilní počet členů a od roku 1994 až do současnosti má své zastoupení v obecním zastupitelstvu. V práci byl také proveden přepočítání počtu členů Občanské demokratické strany v obci/v ČR na 1000 obyvatel. Z komparace výsledných čísel vyplývá, že v Byšicích je členská základna ODS nadprůměrná¹² vzhledem k celorepublikovému průměru, který je pouze 2,04 členů na 1000 obyvatel.

Třetí část se zabývá problémově orientovanými aktivitami. Jelikož nejsou z dostupných zdrojů známy žádné demonstrace či podpis petice, věnuje se tato část sledu dvou veřejných dopisů. Původní dopis byl od Jaroslava Kostky, který vyjádřil svou nespokojenost se zastupitelstvem obce a poukázal na řadu problematik, které se týkají rozpočtu obce, územního plánu a zvýšení koeficientu daně z nemovitosti. Starostka obce Jana Poláková na dopis reagovala též formou veřejného dopisu, ve kterém se snažila vyvrátit a znehodnotit veškerá obvinění Jaroslava Kostky. Na závěr apeluje na občany Byšic, aby se nenechali strhnout vlnou pomluv a utvořili si vlastní názor, popřípadě dorazili na veřejné zasedání zastupitelstva, kde všem ráda vysvětlí veškeré vzniklé nejasnosti.

Poslední část typologie se věnuje občansky orientovaným aktivitám, do kterých patří členství v různých organizacích. V současné době působí na území Byšic deset občanských spolků, které byly zařazeny do následujících skupin: sportovní kluby, kulturní a zájmové organizace, profesní organizace a jiné dobrovolné organizace. Z výčtu občansky

¹² V Byšicích připadá 7,5815 členů ODS na 1000 obyvatel

orientovaných aktivit je zastoupena méně než polovina, avšak pro obec takovéto velikosti lze konstatovat, že míra občansky orientovaných aktivit je vysoká.

V práci byla dále zkoumána uplatnitelnost Nekolovi typologie občanské participace a dostatečnost výčtu jednotlivých proměnných na případové studii malé obce. Přesné zhodnocení občanské participace na daném území je velmi obtížný úkol. Bylo zjištěno, že pomocí Nekolovi typologie lze tuto problematiku systematicky uchopit a vyvodit přínosné závěry. To znamená, že typologie je uplatnitelná i v kontextu malých obcí. Nicméně některé proměnné nelze hledat v tak malé obci jako jsou Byšice. Jedná se zejména o proměnné ve skupině občansky orientované aktivity, například humanitární organizace, environmentální/mírová hnutí apod. Dále bylo v práci prověřeno, zda je možné Nekolovu typologii rozšířit o další formy občanské participace. Na základě případové studie a strukturovaného rozhovoru se starostkou obce Byšice nebyl nalezen žádný způsob, jakým by bylo možné tuto typologii rozvinout či obohatit.

Výsledky práce nelze generalizovat, jelikož se jedná o analýzu jedné obce. Na práci je však možné navázat, popřípadě vycházet z uvedených dat pro vytvoření rozsáhlejší práce, například v oblasti občansky orientovaných aktivit, kde by bylo zajímavé zjistit, proč se lidé raději sdružují v místních spolecích a sdruženích, místo toho, aby participovali na samosprávě obce prostřednictvím mandátů v zastupitelstvu či členstvím v politické straně.

6. Seznam použitých zdrojů

TIŠTĚNÉ DOKUMENTY

ARISTOTELES. *Politika*. Praha: Petr Rezek, 1998. ISBN 80-86027-10-4.

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

BERNARD, Josef, Tomáš KOSTELECKÝ, Michal ILLNER a Jana VOBECKÁ. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-7419-069-8.

ČERMÁK, Vladimír, Petr FIALA, Dalibor HLOUBAL. *Pozvání do politologie*. Praha: Vyšehrad, 1994. ISBN 80-7021-078-8.

ČMEJREK, Jaroslav. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Praha: Kernberg Publishing, 2009. ISBN 978-80-87168-10-3.

DAHL, Robert A. *A democratic dilemma: System effectiveness versus citizen participation: Political Science Quartely*. 1994. ISBN 3-933307-11-2.

GIDDENS, Anthony. *Třetí cesta: obnova sociální demokracie*. Praha: Mladá fronta, 2000. ISBN 80-204-0906-8.

JÜPTNER, Petr, Jakub HUDÁK a Jiří SVOBODA. *Komunální politické systémy*. Praha: Univerzita Karlova, 2003. ISBN 80-7308-056-7.

KOSTKA, Jaroslav. *Košáťák: Občanské sdružení Košátecký potok*. Byšice, 2013.

NEKOLA, Martin. Politická participace a efektivita vládnutí. *Rozvoj české společnosti v Evropské unii*. Praha: Matfyzpress, 2004, s. 322-338. ISBN 80-86732-35-5.

POLÁKOVÁ, Jana. *Veřejný dopis*. Byšice, 2013, 4 s.

ŠULC, Jaroslav. *Dějiny Byšic: Byšice ve středověku a raném novověku*. Mělník: Regionální muzeum Mělník, 2008. ISBN 978-80-903899-3-9.

ŠVEJDOVÁ, Eva. *Kronika okresu Mělník: Byšice*. Mělník, 1891.

TÖNNIES, Ferdinand. *Gemeinschaft und Gesellschaft*. 1887. ISBN 3-8334-2966-6.

ELEKTRONICKÉ DOKUMENTY

BERNARD, Josef. *Acta Politologica* [online]. 2013 [cit. 2014-01-29]. ISSN 1803-8220. Dostupné z: <http://www.acpo.cz/>

Klub rodičů a přátel školy. *krps.cz* [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://www.krps.cz/>

Ministerstvo vnitra České republiky. *Občanské aktivity: Občanské sdružení* [online]. 2010 [cit. 2014-01-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcanske-aktivity-118893.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>

Ministerstvo vnitra České republiky: Občanské aktivity. *Oznámení o konání shromáždění* [online]. 2010 [cit. 2014-01-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcanske-aktivity-118893.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

Ministerstvo vnitra České republiky: Občanské aktivity. *Petice* [online]. 2010 [cit. 2014-01-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcanske-aktivity-118893.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

Moje ODS. *Intranet Občanské demokratické strany* [online]. 1991 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <https://moje.ods.cz/>

Oficiální server českého soudnictví. *Justice.cz* [online]. 1996 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/uvod.aspx>

Regionální informační servis. *Risy.cz* [online]. 2012 [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=534722>

Veřejná databáze ČSÚ. *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. [cit. 2014-02-09]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp?vo=tabulka>

Zákony ČR: Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích [online]. 2004 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z: [http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-sb-zakon-o-obcich-\(obecni-zrizeni\).html](http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-sb-zakon-o-obcich-(obecni-zrizeni).html)

ÚSTNÍ SDĚLENÍ

BLECHA, Karel: Ústní sdělení: 6. 1. 2014

BRNULA, Juraj: Ústní sdělení: 9. 1. 2014

POLÁKOVÁ, Jana: Ústní sdělení: 16. 2. 2014

7. Příloha – Záznamový arch rozhovorů

Příloha 1: strukturované rozhovory

Jedná se o strukturovaný rozhovor, který byl 16. 2. 2014 veden se starostkou obce Byšice Janou Polákovou.

- 1) Jak dlouho jste členkou ODS?
- 2) Kolik členů má místní sdružení ODS, jehož jste předsedkyní? Jaký růstový trend vykazuje členská základna?
- 3) Jsou členové politicky aktivní?
- 4) Jaké konkrétní činnosti ODS vykonává a jakých cílů v Byšicích dosáhla?
- 5) Odhadněte míru zapojení občanů do veřejného života.
- 6) Jaké jsou formy občanské participace, se kterými se v Byšicích setkáváte?
- 7) Participují občané na rozvoji obce? O co se nejvíce zajímají?
- 8) Myslíte, že by se míra zapojení obyvatelstva mohla zlepšit? Jak toho docílit?

Jedná se o strukturovaný rozhovor, který byl 6. 1. 2014 veden se členem sdružení Nezávislí pro Byšice Karlem Blechou a 9. 1. 2014 s bývalým starostou obce Jurajem Brnulou.

- 1) Jak dlouho jste členem politického uskupení SNK ED/sdružení Nezávislí pro Byšice?
- 2) Sdružujete se nadále? Pokud ano, tak kolik členů má vaše uskupení/sdružení? Jsou členové politicky aktivní?
- 3) Odhadněte míru zapojení občanů do veřejného života.